

Myanmar laat masker vallen

Tectona Grandis bloeit... Grotendeels op het bloed van het volk

De hele wereld heeft nu mogen toekijken hoe halsstarrig de militaire overheid in Myanmar, het voormalige Birma, weigert om 'pottenkijkers' toe te laten in het land, zelfs op een moment dat honderdduizenden burgers getroffen zijn door de recente overstromingen en nood hebben aan dringende voedselhulp en medische hulp. Dat de mensenrechten in Birma ver te zoeken zijn, is geen geheim meer. Tegelijkertijd bedreigt de handelwijze van de junta het voortbestaan van één der mooiste houtsoorten van de planeet.



Birma overstroomt

Vanaf het begin van dit jaar hebben grote delen van de wereld extreem veel te maken gehad met overstromingen. Zuid-Azië is getroffen door ongewoon zware moessonregens. Het zuidelijk deel van Afrika heeft te kampen gehad met overstromingen. En eerder dit jaar hebben ook Australië en Nieuw-Zeeland hun deel van de wateroverlast gekregen. Ook Europa onderging de ene overstroming na de ander. Eerder dit jaar kregen Bulgarije, Roemenië, Griekenland en Frankrijk te maken met overstromingen. De watersnoodramp in Engeland was nog maar net achter de rug of het hoogwater in de Rijn zorgt voor overstromingen in Duitsland en Zwitserland. Nergens echter was de nood zo groot als in Myanmar waar op 2 mei j.l. de cycloon Nargis het zuiden van het land trof met verwoestende gevolgen. De bevolking van Myanmar moest, naast de dramatische gevolgen van de ramp, ook nog eens afrekenen

met de weigering van de militaire junta om buitenlandse hulpverleners op het grondgebied toe te laten. De overstromingen waren diep binnengedrongen in het binnenland waarbij tal van dorpen werden weggeveegd. Terwijl op het land mensen omkwamen van honger en dorst en bij gebrek aan medicatie, lagen voor de kust schepen met hulpgoederen, afkomstig uit heel de wereld, te wachten op toestemming om hulp te bieden. De militairen bleven lang weigeren en ook nadat de hulpverleners bij mondjesmaat werden toegelaten, werd de eigenlijk hulpverlening vertraagd door bureaucratische rompslomp.

Even situeren...

Myanmar is een land in Azië dat gedeeltelijk op het Indische subcontinent ligt. Het land heet sinds 1989 officieel Unie van Myanmar, daarvoor heette het Birma. De nieuwe naam werd gekozen door het militaire regime.

Verschillende landen en heel wat NGO's accepteren de naam niet. De Verenigde Naties hebben zich er uiteindelijk wel bij neergelegd. Myanmar grenst aan Bangladesh, China, India, Laos en Thailand. De hoofdstad is sinds 7 november 2005 officieel het centraal gelegen Naypyidaw (bij Pyinmana), zij het dat de verhuizing op die datum pas begon. De voormalige hoofdstad is Rangoon (Yangon), de grootste stad van het land.

Gebergtes

Birma ligt tussen 10 en 28 graden noorderbreedte en 92 en 101 graden oosterlengte. De oost- en westgrenzen van het land worden gevormd door gebergtes die de uitlopers vormen van de Himalaya. De hoogste berg ligt in de "punt" in het noorden van het land en heet de Hkakabo Razi (5881 meter). In de afgelegen hoogste delen is eeuwige sneeuw. Tussen deze gebergtes ligt de laagvlakte die gevormd wordt door de Irrawaddy rivier en andere rivieren. In het centrale gedeelte van Birma ligt ook een droog gedeelte met weinig regenval. In het oosten van het land ligt het Shan plateau. Verder is er nog de strook land op het Maleisisch schiereiland in het zuidoosten, de Tenasserim strook. Ook liggen er veel eilanden voor de kust van Birma.



Moessonklimaat

Birma heeft een tropisch moessonklimaat. Er zijn 3 seizoenen, het regenseizoen van eind mei tot midden oktober, het koele droge seizoen van eind oktober tot midden februari en het hete droge seizoen van eind februari tot midden mei. De regenval varieert sterk door het land, met een zeer droog gebied in het midden van het land. Ongeveer 50% van het land wordt bedekt door bossen. Aan de kust is er een mangrove begroeiing. In de hoger gelegen gebieden zijn er bossen van eiken- en dennenbomen. In het centrum van het land ligt er een relatief droog gebied waar de begroeiing bestaat uit struiken, grassen en cactussen.

Een prehistorische staatsstructuur

De feitelijke machtsuitoefening in Birma ligt volledig in handen van de militairen. Er is in Birma geen sprake van een onafhankelijke rechterlijke macht. Rechters worden door de militairen benoemd en dienen aanwijzingen van overheidszijde op te volgen. Door de afwezig-



heid van een behoorlijke rechtsgang en "Rule of Law" is machtsuitoefening door de Birmese overheid in essentie willekeurig. De junta beloofde nieuwe verkiezingen te houden na voltooiing van de herziening van de grondwet. Daaraan werd sinds 1993 onder leiding van het militaire bewind gewerkt in de Nationale Conventie, bestaande uit 15% gekozen vertegenwoordigers en voor de rest uit door de junta aangewezen leden. De NLD (de enige oppositiebeweging) heeft zich in november 1995 uit deze Conventie terug getrokken omdat zij geen legitimiteit wil verlenen aan een grondwet waarin een dominante rol voor de militairen zal worden gegarandeerd en omdat men niet vrij was te zeggen wat men wilde. De Conventie kwam in maart 1996 voor het laatst bijeen.

Schending van de mensenrechten

De grondwet is door de regering van Birma terzijde geschoven waardoor fundamentele rechten niet gewaarborgd zijn.

Ontstellende situaties

In de visie van de SPDC zijn mensenrechten ondergeschikt aan nationale eenheid, stabiliteit, staatsveiligheid en economische ontwikkeling. VN-rapporten en –mensenrechtenresoluties spreken jaar in jaar uit van onder andere grote aantallen politieke gevangenen, willekeurige arrestaties, discriminatie van vrouwen, vrouwenhandel in het grensgebied met Thailand, kinderprostitutie, dwangarbeid ten behoeve van de overheid en het leger, martelingen, gedwongen verhuizingen, het platbranden van dorpen en landbouwgronden, gedwongen conscriptie (o.a. kindsoldaten), verkrachtingen door het leger, het inzetten van dorpelingen als menselijke mijnvegers en standrechtelijke executies. Met name in Karen, Karenni State en Shan State vinden de meeste grove mensen-

rechtenschendingen plaats, met als doel het etnische verzet tegen het militaire bewind in Rangoon te breken.

VN reageert

De VN veroordeelt de mensenrechtensituatie jaarlijks in scherpe bewoordingen in de landen- en mensenrechtenresoluties van de VN Mensenrechtencommissie en de Derde Commissie van de Algemene Vergadering van de VN. De EU is indiener van de resoluties. Wel constateerde de VN sinds 2001 enige vooruitgang in de bereidheid van de Birmese overheid om met de internationale gemeenschap samen te werken om de mensenrechtenproblemen aan te pakken. De Speciale Mensenrechtenrapporteur voor Birma, Pinheiro, kreeg in 2001 voor het eerst toestemming om het land in te reizen en heeft inmiddels enkele onderzoeksmissies afgerond. Zijn laatste bezoek in voorjaar 2003 heeft Pinheiro echter voortijdig moeten afbreken omdat bij zijn gesprekken met gedetineerden af luisterapparatuur werd aangetroffen.

Economische teloorgang

Birma is op enkele decennia tijd van de rijkste rijstschuur van Zuidoost-Azië tot het armste land van de regio geworden. De economische situatie in Birma is zeer slecht. Het land kampt met steeds toenemende torenhoge inflatie (hoewel de officiële koers 6,5 Kyat voor 1 USD bedraagt is de koers op de inofficiële vrije markt voor 1 USD gestegen tot 1400 Kyat), alsmede olopemde tekorten op de begroting en de betalingsbalans. Door een tekort aan buitenlandse deviezen is importeren problematisch. Het ontbreken van economische hervormingen, het internationale isolement en tegenvallende oogsten hebben de economische situatie verder verslechterd. Buitenlandse investeerders in Birma ondervinden veel hinder



van de gebrekkige infrastructuur en van de bureaucratie. Bovendien heeft het uitblijven van verbeteringen in de binnenlandse politieke situatie geleid tot verhoogde druk van de internationale publieke opinie op buitenlandse investeerders om Birma te mijden. Als gevolg hiervan en als gevolg van internationale sancties hebben vele Westerse investeerders zich teruggetrokken (o.a. Shell, ABN AMRO, Heineken). Om diezelfde reden verlenen de internationale financiële instellingen (Wereldbank, Asian Development Bank, IMF) geen financiële of economische steun en hebben de belangrijkste donorlanden hun hulp opgeschort.

Birmaanse teak wereldberoemd

Tectona Grandis

Teak uit Birma heeft de reputatie van een uitstekende kwaliteit te bieden net zoals dat uit Indonesië, India, Thailand en Indo-China. Die landen zijn het oorspronkelijk groeigebied van de *Tectona Grandis* die ook aangeplant werd in Afrika en Amerika. Op dit moment klagen milieubewegingen de ontbossing in Birma aan omdat ze aan een razend tempo en volstrekt ongecontroleerd gebeurt. Over 10 jaar zou de *Tectona Grandis* in Birma volledig kunnen uitgeput zijn.

De boom

De hoogte en de diameters van de teakbomen zijn sterk afhankelijk van de groeiplaats en de bodemgesteldheid. In Birma komen onder gunstige omstandigheden teakbomen voor met een hoogte van 40-45 m, met diameters tot 1,80-2,40 m. Deze grote bomen hebben een takrijke stam van 25-27 m.

Het hout

Tectona grandis wordt door sommigen de enige leverancier van echt teakhout genoemd.

Fantasienamen als afro-teak, yang-teak, Borneo-teak, iroko-teak hebben daar weinig mee te maken. Hiermee worden andere houtsoorten bedoeld die soms het echte teak in bepaalde toepassingen kunnen vervangen of er soms ook gelijkenis mee vertonen. Het kernhout is lichtbruin tot goudbruin. Soms is het hout donkerbruin tot zwart geaderd. Na te zijn blootgesteld aan licht verdwijnen de grote kleurverschillen meestal. Teak spint is vuilgrijs. Hout uit Birma (uit natuurbossen) is meestal gelijkmatig van kleur. Teakhout uit drogere streken (India) heeft veel sterkere kleurverschillen gaande van geel tot zwart. Door de grote verschillen in groeiomstandigheden moet voor gelijkmatig gekleurde partijen teak dezelfde herkomst worden aangehouden. Afhankelijk van de grondsoort waarop het is gegroeid, kan teak 0,03-1,40% kiezels bevatten. De duurzaamheid van snelgroeiend plantagehout is meer variabel dan die van teak uit natuurlijke bossen. Teak heeft een volumieke massa van ongeveer 630-690 kg/m³ bij 12% vocht en hoort thuis in duurzaamheidsklasse I.

Bijzondere eigenschappen

Teakhout heeft unieke eigenschappen. Teak is door zijn tinten adembenemend mooi. Teak is ongekend duurzaam. Het rot niet, dat wil zeggen dat teakhout valt in de allerhoogste graad van rotbestendigheid, zelfs in contact met de grond. Teak heeft een zeer kenmerkende geur die aan oud leer doet denken. Het oppervlak voelt zeer zacht aan door de olieachtige stoffen die in het hout zitten.

Toepassingen van teak

Teak kan door zijn grote duurzaamheid, geringe krimp en werking, fraaie uiterlijk, gunstige sterkte-eigenschappen bij een laag gewicht en weerstand tegen vele chemicaliën voor bijna alle doeleinden worden gebruikt. Bijvoorbeeld

kozijnen, ramen, deuren, gevelbetimmeringen, meubelen, binnenbetimmeringen, plafonds, trappen, parket -en strokenvloer, aanrechtbladen, draaiwerk. Chemische industrie : tanks, vaten, filterpersen, zuurkasten, laboratoriumkasten. Yacht -en scheepsbouw : dekken (kwartiers gezaagd), kajuiten, betimmeringen.

Birma-teak versus plantage-teak

Het allermooiste Teak komt uit Zuid-Oost Azië, met name Birma en Thailand. Sedert lange tijd wordt het ook op andere plaatsen aangeplant. Het 'probleem' met dat aangeplant hout, en aangeplante Teak in het bijzonder, is dat een boom de eerste 25 jaar enorm snel groeit. Dat moet ook want de hoogste boom krijgt het meeste licht. De keerzijde is wel dat snelgroeiende bomen grote jaarringen hebben, tot wel 15 mm en deze vormen zacht en rommelig gegroeid hout. Bovendien heeft een 25 jarige stam veel spinhout (2-3 cm dikke witte laag direct onder de schors, minder bruikbaar) veel takken (dus noesten!) en ook het onbruikbare hart van de boom zit er nog in. Na de eerste 25 jaar is de kruin van de boom 'op hoogte' en gaat de groei veel langzamer. Elk jaar komt er een regelmatig gevormde jaarring van ca 1-2 mm bij. En dat is pas het hout dat mogelijk bruikbaar is voor hoogwaardige toepassingen zoals meubelen en schepen.

Illegale ontbossing

Uit alles wat voorafgaat is duidelijk dat Birma weliswaar beschikt over een uitermate waardevolle grondstof maar dat het land er op een onverantwoorde manier mee omspringt. Het verslechteren en verdwijnen van Birmees bos is de laatste jaren onderzocht door diverse non-gouvernementele organisaties (NGO's). De Engelse organisatie Global Witness publiceerde onrustbarende feiten over illegale houthandel: in 1999-2000 gaf Birma als officiële export 806 duizend m³ hout op, terwijl in diezelfde periode ontvangende landen 1,72 miljoen m³ hout aan import uit Birma opgaven. Het verschil tussen dit officiële exportcijfer en de importcijfers, 914 duizend m³ hout, heeft een geschatte waarde van tweehonderd miljoen dollar en geeft een indicatie van de illegale kap in het land.

Gevolgen van de ontbossing

Ooggetuigenverslagen van de lokale bevolking in Birma vertellen over kaalkap, bosexploitatie in beschermde gebieden en het verdwijnen van wilde dieren en planten. De ontbossing veroorzaakt problemen als erosie, overstromingen, verzilting en landverschuivingen en draagt bij aan de toenemende illegale handel in exotische dieren. Het verslechteren en verdwijnen van bos heeft ook een sterke humanitaire impact, omdat het gepaard gaat met schendingen van mensenrechten, waaronder gedwongen verhuizingen en gedwongen arbeid. De vernietiging

van de natuurlijke omgeving werkt ontwrichtend op de sociale structuur en is, nu en in de toekomst, rampzalig voor het welzijn en de welvaart van de lokale bevolking.

Houthandel financiert voor een groot deel het gewapend conflict

De bosbouwsector in Birma is quasi volledig in handen van de junta en hun vrienden en is, op een aantal uitzonderingen na, vergeven van corruptie, illegaliteit en destructief bosgebruik. Uit recent onderzoek van Global Witness is gebleken dat de meeste inkomsten uit de houthandel het gewapend conflict direct financieren. Het meeste hout valt daarmee onder de internationaal geaccepteerde definitie van conflicthout, te weten 'hout dat op enig moment van de handelsketen verhandeld is door bewapende groepen zoals rebellen, reguliere soldaten of regeringsinstanties, hetzij om conflicten te laten voortduren of om persoonlijke winst of voordeel uit de conflictsituaties te behalen'.

Internationale reactie

Het Nederlandse parlement heeft in november 2004 kamerbreed een motie aangenomen waarin de regering wordt opgeroepen teak uit Birma te verbieden. Ook de Europese Unie heeft sancties tegen Birma ingesteld. Vanwege grootschalige dwangarbeid, deels gerelateerd aan buitenlandse investeringen en handel, roept de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties (ILO) iedereen met economische banden met Birma op om deze te herzien. De NLD en haar leidster Aung San Suu Kyi, de onafhankelijke Birmese vakbond, de Birmese regering in ballingschap en diverse etnische minderheden vragen bedrijven al jaren om geen handel te drijven met Birma. Global Witness heeft nog onlangs een oproep aan houtimporteurs gedaan om alle import van Birmees hout te staken.



ALGEMENE INFORMATIE	
Oppervlakte	678.500 km ²
Inwoners	Cijferbronnen variëren tussen 42 en 49 miljoen
Hoofdstad	Naypyidaw
Bevolkingsdichtheid	72,4 inwoners per km ²
Godsdiensten	Boeddhisme (89%), Moslim (4%), Christen (4%)
Taal	Birmees en talen van etnische minderheden
Nationale feestdag	Onafhankelijkheidsdag 4 januari (1948)
ECONOMISCH	
BBP	4,8 miljard \$
Economische groei	5,2% (2002)
Inflatie	52,8 % (2003)
Beroepsbevolking landbouw	65%
Beroepsbevolking industrie	10%
Beroepsbevolking diensten	25%
Werkloosheid	5,1
Export	2,8 miljard \$
Import	2,1 miljard \$
Buitenlandse schuld	6 miljard \$
Saldo handelsbalans	1 miljard \$